POŠTARINA U GOTOVU

CIJENA 3 DIN.

OBITELJ

BR. 51

1931

21824

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON: 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: IZ TONFILMA „BEN HUR". Foto Metro-Goldwyn Mayer.

Jedan naš pretplatnik čitačima „Obitelji" pred Božić

Pred Božić i Novu Godinu pruža se sada svakom prijatelju „Obitelji" najzgodnija prigoda, da za nju zagrije svoje znance i prijatelje. Mnogi to s oduševljenjem čine. Bog im to platio! A jedan prijatelj „Obitelji" upravlja evo o tom ovo pismo svim ostalim čitaocima:

Meni i svim ukućanima je »Obitelj« već tako k srcu prirasla i omilila, da ne bi lako mogli bez nje ostati. Onaj dan, kad je pismonoša donosi, nekako nam je svečaniji, sličan nedjelji.

»Obitelj« nam donosi razvedrilo u kuću. Ona je glasnik mira i veselja. I ocu i majci, i muškoj i ženskoj glavi, mladiću i djevojci, učenu i neuku znade da govori razumljivim i ugodnim jezikom. Za svakoga imade nešto. Pa i za onoga, koji nezna ili mu se ne mili da čita, priča i zbori zanimivim slikama svake vrsti.

Zlata vrijedi sve, što nam »Obitelj« donosi i što nas uči. Imati »Obitelj« znači napredovati u svemu: u znanju, značaju, otmjenosti, kućanstvu, zdravlju itd.

Posebnim uresom naše kuće smatramo »Obitelj«. Zar to ona i ne zaslužuje? Već sama naslovna slika u svakoj »Obitelji« je krasna. Mi to znamo cijeniti, pa su nam zato najnoviji brojevi »Obitelji« uvijek na lijepom, vidnome mjestu našega stana. »Obitelj« je laka duševna hrana, koja nas razblažuje i krijepi u slobodnom času, u razonodi.

Čim sam se upoznao sa »Obitelju«, instinktivno sam je nosio i pokazivao ovom i onom susjedu. I nisam se prevario. Mnogima se već svidjela »Obitelj«. Tako doživljujem često zadovoljstvo i veselje, kad vidim, gdje se »Obitelj« širi. Neka to učine i ostali čitaoci »Obitelji« pa će isto veselje doživjeti. »Obitelj« treba još s mnogom čestitom obitelju upoznati, pa će je zavoliti, kao što ja i ti. Svima, koji tako učine, neka bude sretan Božić!

ČITATELJ »OBITELJI«.

ČITANJE ŠENOE — NAJVEĆA BOŽIĆNA RADOST

Po svim hrvatskim stranama odjeknula je proslava pedesete godišnjice smrti velikog hrvatskog pisca Augusta Šenoe. Matica Hrvatska, zagrebačko Narodno Kazalište, Braća Hrvatskoga Zmaja, Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima, nakladna ustanova Binoza, Matica Kazališnih Dobrovoljaca, hrvatski sveučilištarci i toliki drugi upravo su se natjecali, tko će dostojnije odati počast uspomeni Šenoinoj te time dokazati, kako hrvatski narod ljubi i cijeni svoje velikane. A to natjecanje treba sada da prodre i u svaku hrvatsku kuću. pa svi do jednoga dokažimo svoju ljubav prema velikom hrvatskom rodoljubnom piscu. To će biti onda, ako se svaki pretplati na

IZABRANA DJELA AUGUSTA ŠENOE

JUBILARNO IZDANJE KNJIŽNICE DOBRIH ROMANA

U prvoj skupini tih Šenoinih djela izlaze sada:

Branka, *roman hrvatske učiteljice, koja ljubi hrvatsko selo i prosvjetni rad u njemu više nego li sve gradske zabave. Knjiga je ukrašena prekrasnim novim slikama od umjetnika V. Kirina. (Izlazi za Božić.) — Cijena: broširano izdanje 25 Din, fino izdanje uvezano u platno 40 Din.*

Zlatarevo zlato, *najčitaniji i najobljubljeniji hrvatski roman uopće, u kojem Šenoa opisuje život i događaje iz prošlosti grada Zagreba. (Izlazi u siječnju.) — Cijena: obično izdanje 25 Din, fino izdanje uvezano u platno 40 Din.*

Izabrane pripovijesti, *najljepše što ih je Šenoa napisao, izlaze u ovoj knjizi. — Cijena obično izdanje 25 Din, fino izdanje uvezano u platno 40 Din.*

Tko se na sve tri knjige pretplati, dobiva sve tri za trećinu jeftinije to jest: obično izdanje za 52 Din, fino izdanje u platnu 80 Din. S poštarinom 6 Din više.

Kuća, u koju za ovaj Božić ne uđe koja hrvatska knjiga, nije prava hrvatska kuća. A kuća, u kojoj nema Šenoinih djela, isto je kao da i nema hrvatske knjige, jer su Šenoina djela temeljna djela hrvatske književnosti. Šenoina slava je slava cijelog hrvatskog naroda. Zato prigrlimo svi ta djela i ponosimo se njima! A najljepše izdanje Šenoinih djela uređeno za najšire slojeve hrvatskih čitatelja izdaje u svečanoj umjetničkoj opremi

KNJIŽNICA DOBRIH ROMANA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA BR. 21

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*

Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.

Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

2824

BROJ 51 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 20 PROSINCA 1931

DOMAGOJSKI JUBILEJ

NAPISAO DR JOSIP ANDRIĆ

Sveučilišna omladina dolazi u svim idejnim pokretima prva, koja prigrljuje nove ideje, nosi ih u život i nastoji ih oživotvoriti. Sve idejne borbe nalaze među sveučilišnom omladinom prvi odjek, tu dolazi do prvih okršaja, do prvih pobjeda. Gdje muževne godine previše oprezno i kompromisno važu, može li se ova ili ona ideja provesti onako, kako je zamišljena, i onako brzo, kako bi to oni, koji su za nju zagrijani, htjeli, sveučilišna omladina ne pozna oklijevanja, nego s prigrljenom idejom prva stupa naprijed ne plašeći se poteškoća, koje mogu da joj stanu na put. Tako se stvaraju gotovo svi narodni, kulturni, književni i drugi pokreti po svim kulturnim narodima, a tako je to i kod nas.

NADBISKUP DR ANTUN BAUER NAKON DOMAGOJSKE PROSLAVE 6. PROSINCA u pratnji kanonika dra A. Slamića *Foto „Obitelj"*

Veliki je biskup Štrosmajer osnivajući g. 1874. hrvatsko sveučilište u Zagrebu bio uvjeren, da stvara kulu najviše katoličke prosvjete u hrvatskom narodu. Međutim još za njegova života došlo je do razočaranja: krajem devetnaestoga i početkom dvadesetoga stoljeća prevladao je među hrvatskom sveučilišnom omladinom duh, koji je bio i te kako daleko kršćanskom duhu velikoga đakovačkoga vladike. Naprednjaštvo i druge liberalne struje stale su s hrvatskoga sveučilišta da utiru puteve protukatoličkim idejama u hrvatsku inteligenciju, a po njoj i u šire slojeve hrvatskoga naroda. Cijeli javni život krenuo je smjerom, koji nije odgovarao svijetlim hrvatskim tradicijama u odanosti prema djedovskoj vjeri.

U to vrijeme osnovano je godinu dana nakon Štrosmajerove smrti među hrvatskom sveučilišnom omladinom akademsko društvo »Domagoj«, koje je zatrubilo na uzmak sa stramputice tadanje većine sveučilišne omladine i na povratak idejama osnivača zagrebačkoga sveučilišta, sadržanima u njegovoj devizi: »Za vjeru i dom!« Neznatna skupina odvažnih sveučilištaraca digla se, da protiv tadanje ogromne većine sveučilišnih građana na tlu Štrosmajerova najvišega kulturnoga zavoda afirmira katoličko idejno stanovište. Okupila se u udruženju, kojemu je dala simboličko ime hrvatskoga bana Domagoja, istaknutog u odlučnoj privrženosti katoličkoj Crkvi. U osudnom trenutku hrvatske povijesti ban Domagoj, preteča kralja Tomislava, ustalio je veze hrvatskoga naroda s katoličkom vjerom. Tu misiju preuzeše g. 1906. u tadanjem hrvatskom hulturnom životu mladi katolički sveučilištarci, koji se domala općenito prozvaše domagojcima. Upališe baklje novoga, mladokatoličkog idealizma, kojega iskre vrcnuše na sve strane upaljujući mlade duše svetim plamom. I već za nekoliko godina razgranao se cijeli jedan pokret, kojemu domagojci postadoše i ostadoše vođe sve do dana današnjega. Iz toga pokreta izađoše nebrojene ličnosti, koje se na sve hrvatske strane istakoše u javnom životu. Danas, kada »Domagoj« slavi dvadeset i petu svoju godišnjicu, možemo slobodno ustvrditi, da u hrvatskom javnom životu nema nijedne važnije ustanove, nijedne kulturne grane, u kojoj se ne bi istaknuo među prvima i po koji bivši domagojac. Ima ih nažalost, koji se kasnije udaljiše od ideala, prigrljenih u domagojskom pokretu, ali taj je pokret ipak ostavio vidnih tragova u cijelom njihovu kasnijem djelovanju, kolikogod to oni možda svojim životom i djelima htjeli zatajiti. No srčika je ostala vjerna mislima vodiljama do-

SKUPINA DOMAGOJACA PRED SV. KSAVEROM KOD ZAGREBA

gdje su prigodom proslave 25. godišnjice svoga društva pohodili grob biskupa Mahnića, osnivača domagojskog pokreta

Foto „Obitelj"

magojskoga života i rada, jaka i učvršćena u mnogim kušnjama i borbama. To je danas cvijet katoličke inteligencije. To su stupovi zdrave hrvatske kulture na katoličkim temeljima. To su pravi sljedbenici Štrosmajera i Mahnića, tih dvaju velikana, koji su s biskupske stolice genijalnom dalekovidnošću uprli prstom u budućnost, da se novi naraštaj za nju pripravi.

ROMAN NA RAZGLEDNICAMA

Estonski napisao A. H. Tammasaare

U Parizu 13. III

Kako živite? Što radite? Jeste li već zaboravili na mene? Pišite mi! Pozdravlja Vas
Vaša Eduarda.

Dodatak. Pogodite, kako sam saznala za Vašu adresu. Ista.

U Petrogradu 18. III.

Na Vas zaboraviti? Bog sačuvaj — nisam zaboravio! Što radim? Kao uvijek — sasvim ništa. Živim! Pozdrav! Vaš Karlo.

U Parizu 24. III.

Bila sam danas u Sorbonni. Dnsadno! Ali vrijeme je prekrasno. Htjelo bi mi se nekamo jako daleko i visoko. Zašto tako malo pišete?
Vaša Eduarda.

ODLAZAK S DOMAGOJSKE PROSLAVE
Biskup dr D. Premuš i opat M. Strahinšćak u kočiji

U Petrogradu 31. III.

Sjedio sam cijeli dan kod kuće. Kad bi to bilo barem dosadno! Ali nije ni to. Ni pisati mi se ne će. Nešto drug obih htio. Ali što? Pogađajte! Tisuću pozdrava! Karlo.

U Parizu 5. V.

Sjećate li se, što smo tri godine zajedno radili? Zar to nije bilo lijepo? A eto odonda su prošle već tri godine.
Vaša Eduarda.

U Petrogradu 11. IV.

Sjećam li se?... Zar to nije bilo lijepo?... Bilo je, bilo, bilo!!! Ali što biste sada rekli?
Karlo.

U Parizu 16. IV.

Sve, što i prije. Što više, još i luđe. Kiša pada.
Eduarda.

U Petrogradu 22. IV.

I kod mene. Stišćem vam prstiće. Boli li to?
Karlo.

U Parizu 27. IV.

Dodite na čas ovamo. Ja čekam, čekam, čekam...
Eduarda.

U Petrogradu 5. V.

Došao bih, zastalno bih došao, ali — žena mi ne da novaca za put. Tisuću puta proklinjem sudbinu! Kao uvijek.
Vaš Karlo.

U Parizu 9. V.

Brzojav: Dakle idem ja sama. Vaša drugarica iz djetinjih godina. Eduarda.

Calderon ~ Sigrid Undset ~ Papini

Tri nova književna predavanja Kola Hrvatskih Književnika ~ Napisao Luka Perinić

ANTUN MATASOVIĆ

Kolo Hrvatskih Književnika približujući se dvadesetoj godišnjici svoga opstanka razvija sve to veću djelatnost. Njegovi članovi mimo svoja privatna i građanska zvanja ulažu mnogo energije u različita kulturna nastojanja kod nas bilo kao urednici i glavni suradnici brojnih revija, časopisa i novina, bilo kao organizatori i glavni stupovi mnogih naših prosvjetnih, ekonomskih, socijalnih i vjerskih institucija, a uza sve to i opet svake godine poklanjaju svome narodu desetke knjiga i brošura iz najrazličitijih područja. Ove godine započelo je Kolo Hrvatskih Književnika u Zagrebu ciklus javnih predavanja o markantnim ličnostima suvremene kršćanske literature, kod različitih evropskih naroda, a kao rezultat proljetnog ciklusa tih predavanja bila je prva knjiga »Književnih studija«, koju je među prvom serijom svojih izdanja dala na svijet ove godine pokrenuta Knjižnica Općega Znanja.*) Koncem studenoga i početkom prosinca priredilo je Kolo Hrvatskih Književnika tri nova predavanja.

Antun Matasović, ravnatelj trgovačke škole u Čakovcu, pisac »Slavončica«, »Cvijeta pod staklom«, »Susreta« i t. d. te odličan poznavalac španjolskog jezika i književnosti, predavao je 29. studenoga o Calderonu de la Barca. Ove se naime godine navršila 250. godišnjica smrti tog slavnog španjolskog pjesnika dramatičara. (Rodio se 17. siječnja 1600., a umro je 25. svibnja 1681.) Predavač je u glavnim potezima iznio karakteristike španjolskog naroda i njihove historije, zatim razvoj njihove literature, napose njihove pozornice, a napokon je u sve to uklopio djelo velikog Calderona. Iz tačnih detalja o Calderonovu životu, koji je predavač ukratko prikazao, kao i iz prikaza njegovih drama vidjelo se, da Matasović vrlo dobro vlada

DR LJUBOMIR MARAKOVIĆ

predmetom i da je do u potankosti proučilo nesamo sve ono, što nam je sam Calderon napisano ostavio, nego i sve ono, što je u dugom nizu godina iza njegove smrti o njemu napisano.

Dr Ljubomir Maraković, profesor, poznati naš kritik i dugogodišinji urednik »Hrvatske Prosvjete«, koju izdaje Kolo Hrvatskih Književnika, predavao je 1. prosinca o glasovitoj norveškoj konvertitkinji i dobitnici Nobelove nagrade — Sigrid Undsetovoj. Dr Maraković kao pronicavi kritik zagrabio je u suštinu duševnosti te genijalne žene sa sjevera i u bit njezina stvaranja, koje je sistematski pratio u fejtonima svoje revije, i kao vješti i iskusni konferensijer znao je u vrlo prikladnoj i svakome pristupačnoj formi iznijeti pred publiku sve one suptilnosti i intimnosti, koje daju jačinu i veličinu i sveopće priznanje toj velikoj spisateljici. On sintetično promatra sva njezina djela, pravi analogije između onih, koja su nastala u doba traženja i prije njezine konverzije, i onih, što su nastala od g. 1917. (početak konverzije) pa do danas, polemizira s kriticima i recenzentima, koji su prikazivali njezina djela, i iznosi ono njezino lično duboko proćućeno i realno, što mora da bude shvatljivo i priznato od svakoga, pa i onih, koji nemaju ništa zajedničko s vjerom i katolicizmom. Napose se predavač zaustavio na njezinim temeljnim romanima »Christine Lawransdotter«, »Gorući grm«, Olav Audunsoon« i »Gymnodenya«, prikazao karakteristike njezinih protagonista, koji su svi od reda »sitni ljudi« i koji u velikoj historiji ne znače ništa, ali koji imaju povijest svoje vlastite duševnosti i iza kojih vrlo jasno odskače i ona »velika i opća« povijest, napose drevna povijest njezina naroda, koju ona silno voli, jer joj je po svojoj katoličkoj cjelovitosti vrlo bliska.

Mate Ujević, profesor i auktor romana »Mladost Tome

(Nastavak na str. 819.)

MATE UJEVIĆ

*) Književne Studije: Bahr, Claudel, Kossak-Szcucke, Papini; knjižarska cijena 30 Din; naručuje se kod Knjižnice Općega Znanja, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21.

Šenoa i mladi naraštaj njegova doba

Zabilježio Ante Šimčik

O tome, što je Šenoa bio suvremenom književničkom naraštaju hrvatskom i ostaloj omladini u ono vrijeme, dao je lijepo svjedočanstvo nakon smrti Šenoine u »Vijencu« od 24. prosinca 1881. književni historik Ivan Milčetić (1853.—1921.), kojemu je uz Tadiju Smičiklasa najviše poticaja za naučni rad dao sam Šenoa. U tome članku, koji nosi naslov »Naš mladi naraštaj i Šenoa«, priča Milčetić:

»... Bilo je u listopadu g. 1874., kada sam prispio u Zagreb na sveučilište. Hrvatski pisci dobro su mi već bili poznati iz gimnazije, ali lično nijesam poznavao nikoga. Vruća mi je želja bila da te ljude upoznam, dakako i ne snivajući, da bih se ja smio komu od njih odmah približiti.

Kao apsolvirani gimnazijalac napisao sam u »Velebitu« članak, koji je Šenoa povoljno ocijenio. Kad je on doznao, da sam u Zagrebu, pozivao me je više puta k sebi preko prijatelja Đure Arnolda i pokojnog Mirka Turića. Ja sam se tek iza dugog vremena odazvao, jer nikako nijesam mogao shvatiti, kako bih ja smio sjesti uz pisca »Zlatareva zlata«. Uveo me prijatelj Arnold. Šenoa me primio — mene, koji sam tek zavirio u sveučilište — kao stara znanca, stao mi je govoriti o kuburi naše literature živo me potičući na rad i nauku. Ako sam i prije toga snivao o literaturi, opet moram priznati, da je moj prvi sastanak sa Šenoom rodio u meni čvrstu volju da posvetim sve sile, ako kakvih imadem, hrvatskoj literaturi. Do jednaka rezultata dovelo je i prijatelja Arnolda poznanstvo sa Šenoom.

BEN HUR I ESTER
Prizor iz tonfilma „Ben Hur" — Metro Goldwyn Mayer

Otada sam s njime često općio, a vrlo mi je to drago bilo, jer sam znao, da mogu od njega uvijek štogod naučiti. Mogu reći kao istinu, da se Šenoa neobično radovao, kad je mogao uvrstiti u Vijenac čije prvijence. Ima ih dosta, koje je on uveo u literaturu; od njega nijesu mogli imati mladi ljudi boljega prijatelja. Nije bilo skoro dana, kada ga nije tkogod od njih posjetio, a on bi znao sa svakim po cijele sate razgovarati. Ma da smo prama njemu bili »dii minorum gentium« (»bogovi manjih plemena«), nije on u općenju poznavao te razlike. Svoga gosta ponudi odmah smotkom, a onda stane pričati o svojim književnim osnovama i pitati ga: šta radi, hoće li mu što napisati za Vijenac itd. Često se dogodilo, da je komu ustrebalo novaca; Šenoa je bio pripravan odmah da pomogne doznakom predujma na administraciju. On se veselio, kad je mogao pomoći mladiću, o kome je znao, da se ozbiljno bavi knjigom. Uvijek su mu na ustima bile riječi: »Malo ima u nas ljudi, koji se bave knjigom, dajte učite, radite, inače će nas pozobati tuđinstvo.«

Kad sam god došao k njemu — a tako je bivalo i drugima — morao sam pripravan biti na upite: Šta radite? Pišete li što? Pa šta radi ovaj pa onaj? O ovom ili onom dugo ne čujem ništa. Zar ti ljudi zaboravljaju, da starijih radnika nestaje, a mladi se ne javljaju?

Cijelom košarom takih pitanja obasuo me je i posljednji puta, što sam ga posjetio za svoga boravka prošloga listopada u Zagrebu, nažalost posljednji put. Divio sam mu se, kako je još i tada, ma da je bio tjelesno sasvim oslabio, govorio s najvećim zanosom i toplinom osjećaja, kao da nije ni znao za jednogodišnje patnje.

Koliko u njem gube društva naša, kojima je on za svečane zabave tako vješto i rado zgodan spijev za deklamovanje budi izradio budi odabrao! On je dapače često vježbao deklamatore svojih pjesama. On je uvijek govorio sa zanosom o đačkim svojim godinama, te se stoga radovao, kada je opažao ozbiljnosti kod đaka i đačkih društava.

Svoju neobičnu čednost pokazao je Šenoa i time, što je i od nas mladih tražio suda o svojim i tuđim plodovima, dapače znao nam je čitati svoje pjesme, prije nego ugledaše svijetlo svijeta.

Moji vršnjaci, koji se sa mnom uz poticanje Šenoino pokušaše na književnom polju: Arnold, Badalić, Laginja, Broz, Maretić, J. Kamenar, Kuten, P. Marković, Brleković, gospođica Pogačić (a da nijesu nažalost prerano u grob legli i Turić,

(Nastavak na strani 817.)

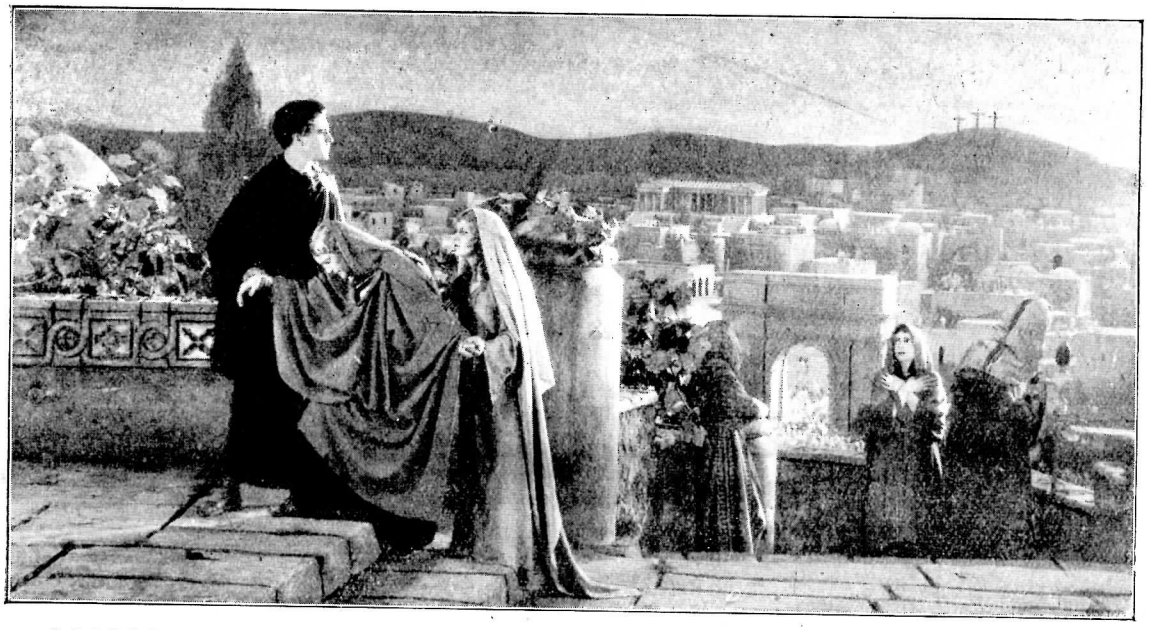

PRIZOR IZ FILMA „BEN HUR": JERUSALIM NA DAN SMRTI KRISTOVE
Foto Metro Goldwyn Mayer

BEN HUR KAO TONFILM

Kad je pred nekoliko godina prikazivan film »Ben Hur«, doživio je golem uspjeh u čitavom svijetu. Teško da se nađe u Evropi i Americi malo obrazovaniji čitalac, koji u svoju lektiru ne broji i divni Wallace-ov roman »Ben Hur« iz prvoga doba kršćanstva. Likovi iz tog romana ostaju svakom godine i godine u duši kao mile i nezaboravne uspomene. Film »Ben Hur«, koji je iznijelo filmsko poduzeće Metro-Goldwyn-Mayer, dostojan je pendant toga klasičnoga literarnog djela i značio je nešto najsavršenije, najidealnije, što je filmska umjetnost mogla da pruži. Veličanstvene snimke s mnoštvom naroda, divlje trke u areni, borbe Rimljana i gusara na moru, nježni prizori obiteljske i zaručničke ljubavi, nevidljiva prisutnost Krista, čija ruka opraštа i liječi, i bezbroj drugih prizora izneseno je s umjetničkim razumijevanjem i dubokim religioznim pijetetom. Film je prikazivan u nekim gradovima i po više mjeseci, a i u Zagrebu davao se vrlo dugo i u više navrata. Bilo je posjetnika kina, koji su film gledali dva i tri puta, noseći svaki put iz kina u duši duboki doživljaj uranjanja u drevnu kršćansku prošlost.

U doba poplave njemačkih filmskih opereta, sladunjavih tonfilmskih kičeva, vraća nam se opet »Ben Hur«, snažan i veličanstven ovaj puta kao tonfilm, zapravo kao sinhronizirani tonfilm. Filmsko poduzeće Metro-Goldwyn uložilo je čitavu godinu dana u radove oko tonske upotpune filma. Šest mjeseci vršene su priprave, a šest mjeseci trajala je naknadna sinhronizacija. Ta sinhronizacija izvršena je najvećom pomnjom. Angažirani su najčuveniji američki zborovi, koji pjevaju u biblijskim scenama, a zvučni efekti, paralelni odavijanju same radnje, savršeno su primjenjeni. Dakako govor nije naknadno sinhroniziran već zato, jer je bilo nemoguće naći glas, koji bi odgovarao Kristovu glasu, kako ga religiozna duša predočuje, a osim toga izgubio bi film kod naknadne sinhronizacije dijaloga mnogo na slikovnim efektima i uvjerljivosti.

Uz tonfilmsku izvedbu »Ben Hura« možemo istaknuti neke važnije momente iz historije njegova postanka. Film je režirao glasoviti američki režiser Fred Niblo, a glavnu ulogu ima obljubljeni glumac Ramon Novarro. Troškovi za snimanje iznosili su oko 4 milijuna dolara (preko 200 milijuna dinara), a utrošeno je oko 650.000 metara negativa. U filmu uopće nema trikova, nego je sav sniman na umjetnim gradnjama, izrađenim prema uputama historijskih stručnjaka. Za same galije, na kojima se vodi rat na moru, utrošeno je oko pola milijuna dinara, a one su većim dijelom uništene pri snimanju požara i potapljanja brodova.

Uvjereni smo, da će »Ben Hur« kao tonfilm pogledati svi ljubitelji filma i umjetnosti i to nesamo oni, koji ga još nisu vidjeli, nego i oni, koji su ga već gledali kao nijemi film.

ČIŽMICE NAPISALA VJERA KRSTIĆ

Kupit ću lijepe, visoke čižmice. Naravno: prave ruske čizmice. Bit ću... Pa dà... Bit ću prava ruska barišnja!

Oh te kožnate, crne, visoke, ruske čizmice! Čižmice, o kojima pišu Gogolj, Puškin, Turgenjev i Dostojevski, kojima se dade gaziti po sibirskom snijegu i koje se tako krasno ljeskaju, kada sunce sjaje nad Njevskim prospektom. Dostojevski, istina piše o blatnim i poderanim .. ali ipak o... čizmicama... Svatko će ih gledati, svatko će im se diviti. I mene će gledati misleći, da sam kćerka kakvog ruskog knjaza. Pitat će me, iz koje sam gubernije i iz kojeg okruga, koliko sam versta daleko od Pietrburga.

Eh, sva ću se izmijeniti po rusku. Svakako! Prije svega: ne ću se više zvati Nada, nego Nataša, Natašjenka. To je pravo, stopostotno rusko ime.

Kavu više ne ću piti. Kuhat ću čaj (dakako u samovaru) i griskati šećer. Bez keksa, goli ruski čaj. Tako! Jer, molim vas, zar je moguće piti kavu, a na nogama imati visoke, kožnate, ruske čizmice?!

Obut ću ih i otići u školu. Svi kolege do jednoga — a ima ih četrdeset kao Alibabinih hajduka — zinut će od čuda nad mojim čizmicama. Pozvat će me »balalajka«. A ja se ne ću ljutiti... Kako će se zadiviti, kad progovorim: »Ja gavarju samoj pa ruski!« Izdeklamirat ću im svakako koju Puškinovu pjesmu. To će me Bojana naučiti. Ona ima rusku vježbenicu i već četiri mjeseca uzimlje instrukcije iz ruskog jezika. Dakle već zna čitati.

A kad padne gusti snijeg... Svakako će padati. Ove godine su meteorolozi prorokovali, da će biti jaka zima. Pod čizmicama će sve škripati, dok budem jurila kući sva smrznuta kao kakva Tatjenka ili Avdotjenka iz Lenjingrada. I to se može dogoditi... Možda me zaustavi netko na ulici — netko u crvenoj košulji — i gurne mi u ruku snop opasnih crvenih knjižica. Bože, i to se može dogoditi... Ta vidjet će na nogama ruske, prave ruske čizmice.

U novinama uvijek pišu proti Rusiji. A ja tako volim čizmice.

*

Sutradan je kupila čizmice. Prvi dan ih nije mogla obuti, jer je sunce sjalo kao za inat, a na ulicama nije bilo traga snijegu ni blatu.

Drugi dan je pala kiša i obukla je čizmice. U tramvaju ih je netko izgazio i zablatio. Ušla je u razred. Kolege su je pogledali i stali da se smiju.

»Halo husaru!« rekao je jedan. Drugi je rekao, da su »čizme« preširoke.

Nije imala hrabrosti da deklamira. Tri dana je učila Puškinovu pjesmu. A bilo je vrlo teško učiti tu rusku pjesmu. Bojana joj je nekoliko puta rekla:

»Draga moja, tebi mnogo bolje ide grčki...«

Kad se vratila kući, izula je svoje blatne čizmice. Ponižene i uvrijeđene čizmice. Nisu ih shvatili! Oh Dostojevski! On je tako krasno shvaćao rusku dušu, on bi shvatio i ove lijepe ruske čizmice.

Dvije suze kapnuše na blatne čizmice. Dà, to su novine krive. One su omrazile Rusiju, one su omrazile i njezine ruske čizmice. A ona je tako voljela svoje lijepe, visoke, kožnate, prave ruske čizmice...

Za Božić

KODAK fotografski aparat

Prekrasni i odlični aparati počam od Din 145·— kod

»KODAK«, ZAGREB

Praška ulica broj 2

Zaštijevajte naš besplatni cjenik

kao i ostalo željezno pokućtvo kupujete najbolje i najjeftinije kod proizvadiača

FILIP BAUMA,

ZAGREB.

ulica IVANA DEZMANA BR. 1.

(Prolaz Tuškanac).

Telefon 83-60 i 53-46

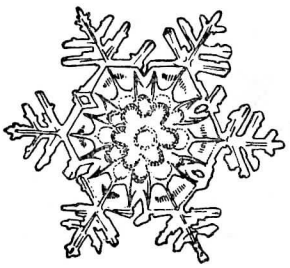

Snježna zvjezdica sa zamecima i dendritnim završecima

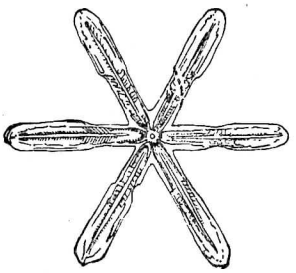

Snježna zvjezdica s nerazvijenim trakama

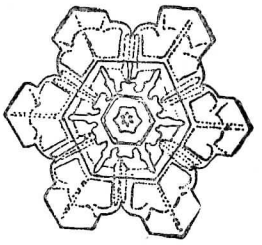

Pravilno simetrična snježna pahuljica

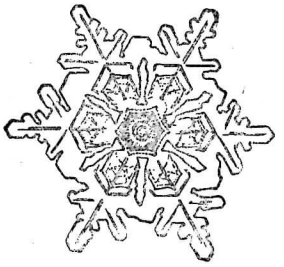

Kombinirana snježna pahuljica

POEZIJA ZIMSKE PRIRODE

Pao je prvi snijeg i svojim je suptilnim slojem prekrio zemlju, satkavši joj, kako pjeva Arnold, bijelu košuljicu. Nerijetki će prolaznik pogledati na svoje odijelo i zapaziti sitne pahuljice, simetrične, u obliku zvjezdica, pločica ili pahuljica.

Na raznovrsne oblike snijega već je davno upozoreno. Lijepi i različiti kristali svratili su pažnju učenjaka: promatranja i proučavanja snijega sižu do XVI. vijeka. Godine 1555. objelodanjuje upsalski nadbiskup Olaus Magnus prve crtarije sniježnih oblika. Kasnije su se nivelogijom (t. j. naukom o snijegu) bavili učenjaci Keppler, Geisler, Descartes, Hooke, Schuhmacher, Rohrer, Nordenskjöld, Waters, Dobrowolski, Hellman, Christoni i mnogo drugih današnjih istraživača.

Prvo hrvatsko djelo o podneblju i atmosferskim prilikama napisao je profesor prirodopisa u Križevcima Ivan Potočnjak pod natpisom »Nauka o podneblju i zračnih pojavih« (Zagreb, 1878.) To je djelo napisao autor za svoje đake, gospodare i šumare, da im bude — kako veli Potočnjak — »ugodnom pratilicom, kada budu nastojali o promicanju blagostanja miloga mi hrvatskoga naroda«. Danas se meteorologijom i klimatologijom bavi poslije M. Kišpatića čitava plejada učenjaka: nestor dr Andrija Mohorovičić, zatim dri S. Škreb, J. Goldberg, V. Drapczynjski, Kovačević i dr.*) Dugogodišnja istraživanja dopuštaju danas, da se potpuno upoznaju vječna prava prirode; ona je naime neiscrpljiva u svojoj invencioznosti: stvara sve nove kompozicije pružajući nam originalnu, punu artizma, efemernu dragocjenost, punu suptilnih nijanca i duginih boja. Čitava ta impozantna raznolikost diktirana je pojavom kristalizacije leda. Slobodni kristali grupiraju se u obliku pahuljica ili se spajaju koncentrično pod kutom od 60 i 120 stupanja dajući kombinaciju razgranjenih zvjezdica ili pločica.

Postanak bilo kakve oborine zavisan je od općih atmosferskih uvjeta, prije svega od temperature i količine vodene pare, koja se nalazi u zraku. Znamo, da se uz izvjesnu temperaturu mogu nalaziti količine vodene slobodne pare, da gustoća atmosfere može samo do izvjesnog stepena izjednačiti sposobnost protegljivosti vodene pare. Naime ukoliko ta ravnoteža (stanje zasićenja) ostane uskolebana (strujom zraka — vjetrom) tako, da se snizi temperatura, koja vlada ili nastupi anormalno sabiranje pare (do 120%) — nastaje kondenzacija. Što temperatura bude viša, nastaju veće kapljice vode, koje se padajući na zemlju razgrijavaju nailazeći na sve toplije slojeve zraka. Prema tome neprekidno rastu i dapače se komešaju sa sobom; veličina dakle kapljica, koje padaju na zemlju zavisi od termičkih faktora i faktora vlage. U zimi i stalno u najgornjim slojevima atmosfere (od 8 do 14 km) vlada stalno temperatura niža od ništice; ona izaziva drugi proces kondenzacije. Čim naime nastupi zasićenje, kondenzira se vodena para ne u kapljicama vode, nego čvršće neposredno u obliku sićušnih kristala leda. Što dakle temperatura bude niža, sitniji će biti kristali klice, koje se slobodno padajući spajaju i, gdje su uvjeti vlage normalni, ustaljuju svoj položaj obzirom na sebe pod kutom 60 i 120 stupnjeva stvarajući spomenute zvjezdice.

Zvjezdice narastu do sasvim velikih dimenzija, koje nerijetko svojim promjerom prekoračuju 10 mm. Stvara se čitav niz poprečnih razgranjenja, nastaju drvolike zvjezdice ili sasvim ispunjene u obliku pločice. Upoznavši postanak kristala snijega, pristupili su učenjaci klasifikaciji njihovoj i opisali nekoliko specijalnih tipova. Formiranje tako lijepih, majstorskih, ali efemernih dragocjenosti diktirano je kristalizacijom leda i atmosferskim prilikama, napose temperaturom i vlagom.

*) Umirovljeni sveučilišni profesor dr Oton Kučera napisao je djelo »Vrijeme« (Crtice iz meteorologije), koje je izdala u svojoj nakladi Matica Hrvatska i koje posvećuje mnogo stranica oborinama, a tako i snježnim pahuljicama.

NIKOLINJE MALOGA VIGA

DJEČJI IGROKAZ OD DRA V. DEŽELIĆA SINA

Prema motivima sjevernjačke legende, koja priča, kako od svakog zla djela nastaje žaba, simbol odvratnosti, napisao je dr. Velimir Deželić sin prije kojih desetak godina dječju igru za marionetsko kazalište, koje je tada bilo osnovano u Jeromniskoj dvorani u Zagrebu. Za tu dramsku priču, koja je dobila naslov »Nikolinje maloga Viga«, uglazbio je dr. Božidar Širola nekoliko pjesmica, koje su se uz nju pjevale. Prestankom marionetskoga kazališta palo je i »Nikolinje maloga Viga« u zaborav. Tek ove sezone iznesena je ta dječja igra u Malom Kazalištu na pozornicu sa živim licima u režiji našega suradnika Vojmila Rabadana. Ta prva kazališna izvedba toga djela bila je 1. prosinca te je pobudila opću pažnju. Jedna je to od rijetkih dobrih stvari, što što su kod nas stvorene za dječje kazalište. Mali Vigo sanja, da ga sv. Nikola vodi kroz mjesto dijeleći djeci darove. Iz kuće, gdje su djeca dobra izlazi dušić, a iz kuće zle djece žaba. Dapače se i od nevaljanstva Vigova stvorila žaba, te Vigo mora u podzemnu špilju, gdje se važu dobra i zla djela djece, t. j. dušići i žabe. Vigo se pokaje, njegova žaba pada s vage, te pretegoše dobra djela. S nekom apoteozom sv. Nikole svršava sve na opće zadovoljstvo malih gledalaca, koji su radnju napeto pratili. Izvedba je bila dobra, a djeca vrsna. Samo je šteta, da je od Širolinih pjesmica tek jedna izvedena, a ostali je glazbeni dio skalupljen u posve drugom stilu. Uspjeh ovoga djelca znači opet jednu afirmaciju našega pisca, koji može na kazališnom polju mnogo da učini i stvori, kako to dokazuje i ova stvar.

TREĆA SLIKA IZ DJEČJEG IGROKA
OD DEŽELI

PRIZOR IZ DRUGOGA ČINA OPERE „BAN LEGET“
OD ZAJCA

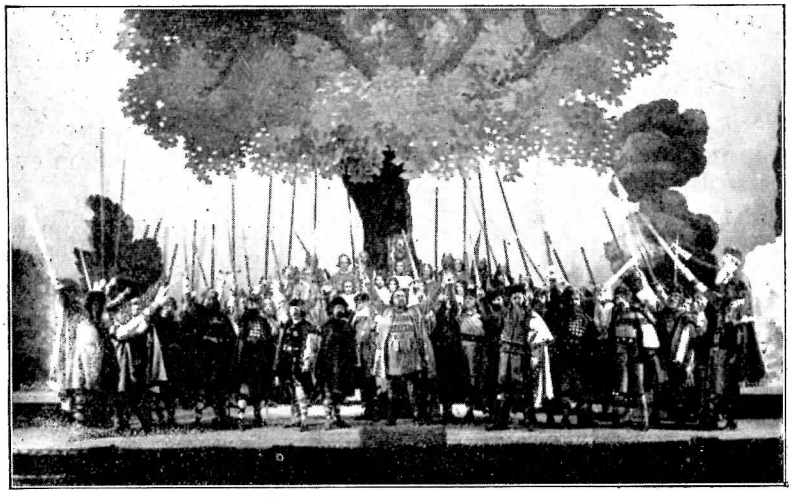

PRIZOR IZ TREĆEGA ČINA OPERE „BAN LEGET“
OD ZAJCA

ZAJČEV »B

Izakako su Hrvatski Glazbeni Zavod i Hrvatsko Pjevačko Društvo »Kolo« proslavili stotu godišnjicu rođenja Ivana pl. Zajca, velikoga hrvatskoga skladatelja, izborom njegovih koncertnih kompozicija, priredilo je zagrebačko Narodno Kazalište, u kojemu je Zajc bio osnivač opere, 21. studenoga jubilejsku izvedbu njegove opere »Ban Leget«, izvedene prvi put u ožujku g. 1872., dakle gotovo prije ravnih šezdeset godina. Ta opera ima tipičan romantički sadržaj (libreto napisao dr. Ivan Dežman) s radnjom, koja se događa u desetom stoljeću u Trebinju i Sutjeskom. Leget se bori sa svojim bratom Vukmirom za bansko prijestolje nakon smrti njihova oca bana Stjepana. Otac je za svoga nasljednika u oporuci imenovao Vukmira, ali Leget odluči silom oteti bansku vlast. Skupio je svoje pristaše, zaustavio očev sprovod te najavljuje, da će on preuzeti bansku vlast. Dolazi do boja između Legetovih i Vukmirovih četa. Leget pobjeđuje, a Vukmir hoće s majkom Margitom da pobjegne u Dubrovnik. No mati ne će ni da čuje. Ona sprema osvetu uzurpatoru Legetu, koji je doduše sin njezina pokojnoga muža, ali nije njezin. Margita dolazi u Legetov tabor, gdje je sve veselo nad pobjedama, te nudi Legetu mir i prijateljstvo. U znak toga ga poljubi. No tim poljupcem je okužila Legeta, jer je ona zaražena kugom, koja hara. Leget umire, a Vukmir dolazi u slavlju primljen i pozdravljen kao pobjednik i ban.

Taj sadržaj zaogrnuo je Zajc svojom glazbom, koja teče u poznatim njegovim melodijskim karakterističnim linijama. Ima u toj glazbi jedrine,

KAZA „NIKOLINJE MALOGA VIGA"
LIĆA SINA

Sve slike foto Tonka

BAN LEGET«

patosa, poleta i topline, te ova opera ima u mnogočem krasnih odlika. Iako je opera »Mislav« kao prva, kojom je Zajc nastupio u Zagrebu g. 1870., imala veći vanjski uspjeh, nego li »Ban Leget«, druga Zajčeva opera, kojom je u Zagrebu nastupio (»Mislav« je doživio do 50 izvedaba, a »Ban Leget« samo 13), ipak je, čini se, »Ban Leget« glazbeno bolje i jače djelo, samo eto ima manje sreće. I glazbeni skladatelj dr. Širola preradio je »Bana Legeta« tamo prije kojih 15 godina, te je u toj preradbi izveden g. 1917. pet puta. Sada je davan opet onako, kako ga je Zajc izradio.

Izvedbom je ravnao ravnatelj opere Baranović, te su i on i orkestar i solisti i zborovi nastojali djelo iznijeti sa što većim pijetetom. Naslovnu je partiju pjevao Križaj, a istakla se kao njegova zaručnica Gita Đuranec i kao Margita Zinka Vilfan-Kunc.

Prije izvedbe održao je dr. Božidar Širola, učenik Zajčev, krasan spomen-govor, koji nam je dozvao u pamet značenje Zajčeve pojave na hrvatskom glazbenom obzorju.

Značenje Zajčevo nije još uvijek pravo ocijenjeno. Držalo se, da će tome mnogo pridonijeti ovogodišnji njegov stogodišnji jubilej. Mnogi su s velikim užitkom slušali melodioznu glazbu njegovih djela na dosadašnjim jubilejskim priredbama, ali više od toga nije nažalost učinjeno. Zajc je zaslužio više. I samo Narodno Kazalište trebalo je cijeli jedan tjedan posvetiti Zajcu izvedbom od izbora njegovih opernih i operetnih djela, da se oduži osnivaču hrvatske opere.

Čajkovskijev »Ščelkunčik«

Ruski skladatelj Petar Ilijić Čajkovski (1840.—1893.) je za rusku glazbu otprilike ono, što je za talijansku glazbu Verdi, za češku Dvořak, a za hrvatsku Zajc. Svojim djelima postao je najpopularniji ruski skladatelj u svoj Evropi. Njegove simfonije, njegova komorna i glasovirska djela svuda se izvode, a isto tako njegova glazbena kazališna djela uživaju veliku popularnost. Opere »Evgenij Onjegin« i »Pikova dama« raznijele su mu slavu među ljubiteljima melodioznih, romantičkih opera, a i njegova tri baleta »Trnova ružica«, »Labuđe jezero« i Ščelkunčik« prodrla su na mnoge evropske pozornice. U Zagrebu su također veoma popularne postale obje njegove spomenute opere, a od njegovih baleta izvođeni su kod nas samo neki dijelovi. Tek 2. prosinca o. g. izveden je prvi put cijeli njegov balet »Ščelkunčik«. To je božićna igra, u kojoj nastupaju djeca, žive igračke, vila, kraljević, pas i mačka, vuk i Crvenkapica, žive snježne pahuljice i ruže, miševi i patuljci. Ščelkunčik je nekakav patuljak s ogromnom glavurdom. Mala Klara dobila je od Božićnjaka na dar lutku Ščelkunčik, iz kojega iskoči kraljević, kojega odvede vila iskočivši ispod božićnog drveta. Balet nema zaokružen, ucijeljen sadržaj, pa djeluje krnjim dojmom. Slike su lijepe, glazba umilna. Djelo je pod dirigentom Baranovićem lijepo uvježbano, po nacrtima Pavla Fromana i u režiji Margarete Froman efektno inscenirano i izvedeno, te će poslužiti dobro kao prigodna božićna igra, ali trajnije se ne će održati. Šteta, što je u izvedbi baleta previše položena važnost na nedovoljno pokrivene noge balerina, kao da se bez te nečedne pretjeranosti ne bi mogao balet ni zamisliti.

PRIZOR IZ PRVOGA ČINA BALETA „ŠČELKUNČIK" OD ČAJKOVSKOGA

PRIZOR IZ PRVOGA ČINA DRAME „RAZUMIJEMO LI SE?" OD P. PRERADOVIĆA ML.

UKLETI PLOVCI

ČEŠKI NAPISAO JULIJE ZEYER
PREVEO MAKSO KUNTARIĆ

(NASTAVAK)

Bilo je to klupko srebrnih niti, i tek što se to taknulo njegova dlana, bilo je u njem kao priraslo, a krâj niti je držala kraljica, koja je bila sama bacila klupko za Maeldunom, čvrsto u ruci, pa je sada na toj slaboj niti privukla cijelu onu lađu, koja je uzmicala, natrag na obalu, pa su tako bili opet Maeldun i njegovi plovioci i protiv svoje volje na ostrvu. Proživjeli su ondje opet tri mjeseca i pobjegli onda opet potajno s obale, i opet je kraljica bacila za njima klupko i opet je nehotice pružio Maeldun za njim ruku, i opet ih je kraljica privukla s lađom k obali. Tada su bili svi kao očajni, mrzili su na slast i nerad, ono vječno proljeće činilo im se grozotom, pa bi se radije na moru ili kod kuće među svojima borili sa snježnom mećavom i burom. Napokon su ponovno pobjegli, pa kad su bili na moru, dalje nego što su dosad stigli kod svoga bijega, ugledali su opet kraljicu, kako baca klupko za lađom. No Maeldun nije tada stajao na krmi, jer je čuo, kako su mu plovioci prebacili slabost, kako su rogoborili, da ne umije pružiti ruku za srebrnim klupkom, kada se miče. Sio je na njegovo mjesto drugi muž, mrk i neprijazan, ka krmilu. No čim je kraljičino klupko uzduhom sinulo, nasmijehnuo se taj neprijaznik i pružio ruku čarom obuzet, kao prije što je učinio Maeldun dva puta, pa je kraljica slatko pjevajući počela opet korablju vući k obalama svojim za onu slabu, srebrnu nit. Tada su plovioci udarili pjevati dugu, žalosnu pjesmu kao kod pogreba i lomili rukama. No jedan od njih, po imenu Dyuran, pristupi odlučno ka krmilaru, u čijem je dlanu klupko kao priraslo bilo, izvuče mač i jednim mahom odsiječe mu ruku, koja je zajedno s klupkom pala u more.

»Bolje je,« reče, »da živiš dalje s jednom rukom nego da nas i sebe vodiš u propast.«

Krmilar je poklimao glavom, da to odobrava, plovioci su punom snagom veslali, a sada je lađa letjela u mjesečnu noć kao ptica, tako da je nestajalo ostrva u daljini, odakle se čulo silno naricanje kraljice i njezina dvoranstva. No uskoro su se izgubili ti zvuci u tišinu tako, kao i obris obalâ, što je zapao u bijelom sjaju mjeseca, koji je bio nalik na laku maglu, koja se poput snijega blista.

Za nekoliko dana, kada su se osjećali već umorni od dugotrajne plovidbe, ukazalo im se opet veliko ostrvo u daljini, sasvim obraslo šumom i gorovito. Pristali su i hodili po šumi, gdje je raslo mnogo šumsko voće, veoma slasno, kojim su se osvježili, tako te su došli opet potpuno do nove svježine. Kada je šuma postala rjeđa, izišli su u široku kotlinu okruženu visokim gorama, a u krilu joj je drijemalo jezero providno i čisto kao kristal. Sjeli su u meku travu i počivali u mirnom razgovoru. Dan je bio sunčan, a nebo vedro i modro bez oblačka.

Ali je najednom potamnjelo sunce, nešto se kao golemi oblak, crn i strahovit, pokazalo na nebu, a plovioci su se dosta preplašili videći, da je to golema ptica. Mahanje je njezinih krila prouzrokovalo jaki vjetar, sva se šuma tresla, a ptica se spustila na vrhunac jedne od gorâ. Ondje je časak počivala, a onda sletjela dolje k jezeru. Cijela je dolina bila pod sjenom njezinih krila. Maeldun i njegovi drugovi sakrili su se pod stabla i drhtali za svoj život. Gledali su s najvećim strahom pticu. Ali se ta nije gotovo ni gibala. Držala je u pandžama granu nepoznatoga drveta, ali je ta grana bila jaka i dugačka kao bukva, a među lišćem se njezinim crvenilo svuda nekakvo voće, kojega je miris bio tako jak i ugodan, da je napokon izmamio Maelduna i one ostale iz njihova zakloništa, jer je mirno držanje toga orijaša-ptice probudilo u njima povjerenje. Sada su gledali pticu radoznalo i već bez svakoga straha, jer, premda ih je jamačno dobro vidjela, nije marila za njih, i stoga su postali smioniji, primaknuli su joj se sasvim blizu i mirno su je ogledavali. Vidjeli su sada, da je bila stara i operušana, slaba i umorna. Počela je sada polagano sa sebe čupati pera i razbacivati ih, pa kad je bila već gotovo sasvim operušana, dala se na voće one goleme grane, koju je donijela sebi na ostrvo Bog znade, iz kojega začaranoga i nepoznatoga kraja. Sok toga voća, kada ga je kljucala svojim kljunom, prskao je u jezero, a mnogi je plod također onamo pao, dok nije voda malo pomalo počela dobivati crvenu boju. Tada je ptica bacala još više raskidanih plodova u valove, da je cijelo jezero planulo kao od večernjega rumenila. Zatim je ptica zaplivala u kupelj, plivala pod vodu, izronila i opet zaronila, dok napokon nije opet sjela na obalu jezera. Međutim je došla noć, zastrla sve u tminu, a plovioci su također napokon zaspali, kao i ona orijaška ptica. Probudili su se, kad je izišlo sunce i u čudu su gledali pticu: potpuno se podmladila. Oči su joj se sjale kao zvijezde, nova su joj pera narasla, sjajna kao od zlata, a krila su joj bila pružljiva, puna snage, udarala je njima, zapjevala glasom snažnim kao grom, ali skladno kao šum velikih voda, poletjela visoko prema suncu, izgledala je kao zlatan oblak i onda je iščezla u blankitu smjerom prema istoku. Drveće blizu jezera, koje je bila poprskala mašući krilima, kada se kupala, kao da je dobilo nove sokove, a oko jezera je bilo, kao da je priletjelo novo proljeće. Čudili su se svi tomu, što su vidjeli, pa je Maeldun rekao:

»Ptica se podmladila u tim vodama! Kako bi bilo, da se i mi u njima okupamo?«

»Toga se čuvajmo!« kliknuli su svi do jednoga.

»Kupala se u tim vodama ptica, dobila novu mladost, no nije li u njima ostavila otrov starosti i svojih bolesti?« I preplašeni od te misli polete

u šumu. Maeldun pak kao čarom primamljen zbacio je, a da nije znao kako, svoju odjeću i skočio u jezero. Zaronio je neko tri puta, onda je izišao, opet su obukao i pohitio za svojim drugovima. Stigao ih je kod same lađe, vikali su mu izdaleka:

»Nesretniče, što si to učinio? Blijed si i slab! Stekao si tom čarobnom kupelji starost i bolesti! Ta jedva se vučeš!«

Maeldun je bio uistinu blijed kao smrt i veoma umoran i pao na palubu onesviješten. Stali su od straha veslati te su bježali od ostrva, koje im se izgubilo s vida za nekoliko sati. No međutim se Maeldun oporavio, pa su ga sada u čudu gledali, bio je svjež kao nikad prije, ljepši, jači, nešto kao proljeće disalo je iz njega, a oči su mu igrale kao zvijezde. Kosa mu je za kratko vrijeme narasla za polovicu duža.

»Natrag! Natrag k ostrvu!« klicali su sada svi oduševljeno. »Kupajmo se u onoj vodi preporođenja!«

Plovili su opet onim smjerom, odakle su nedavno bježali, ali je njihovo traženje bilo uzaludno puna tri dana, pa su govorili tužno, da se dobra zgoda jednoć propuštena više nikad ne vraća. No Maeldun je cio svoj život kasnije ostao uistinu mlad, do kasnoga vijeka, što ga je doživio, nije izgubio zubi, nije imao nabora, a nije mu posijedila nijedna vlas. Nije bolovao i živio je bez bolesti, sve dok nije legao na posljednji san.

»Bez odvažnosti nema pobjede,« govorili su plovioci među sobom, kada su uzalud tražili ostrvo s tajanstvenim jezerom i gledali sjajan izgled svoga vođe. I plovili su dalje, kamo su ih more i vjetar nosili.

Plovili su i plovili, dugo i dugo i očajno mislili, da možda uopće ne će nikad više ugledati obale. Tada ih naječnoć jednoga dana trgne neviđeni prizor: iz dubine mora lizali su veliki plamenovi, crveni i neprovidni, tvoreći nešto kao bedem, pa kad su stigli blizu, vidjeli su, da su u tom bedemu bila velika otvorena vrata, kroz koja su mogli udobno gledati ostrvo, koje je ležalo usred onoga ognja, što je plamtio. Bilo je predivno, ljerova su stabla ondje cvala, palme se ljuljale, bistre su vode ondje izvirale, ptice su ondje slatko pjevale, a po blagoslovenim onim njivama šetali su ljudi, kakovih nijesu nikada vidjeli, imali su oko sebe sjajni trak kao svetitelji na obrazima, a anđeoski se mir pokazivao u njihovim očima, više su lebdjeli nego koračali ne dotičući se gotovo zemlje pod nogama. Vidjelo se, da su to savršeni stvorovi, od Boga ljubljeni, osmjesi su njihovi bili rajski sretni i jedan je pogled na njih pokazivao, da su to blaženici. Došli su do svoje sreće kroz one plamenove i zacijelo kroz mnogu tešku kušnju, jer tako se smijati umio je samo onaj, koji je trpio i u patnji pobijedio. Gledali su plovioci na ona otvorena vrata sjene blaženih, ali premda ih je onamo vuklo njihovo srce i gonila čežnja, nije bilo moguće primaći se bliže ognjenu bedemu, a na prolaz kroz ona vrata u plamenima nije bilo ni pomisliti. Osjećali su, kako su bili nevrijedni, spustili su glave na prsa, a Maeldun je tiho rekao: »Ti sretnici imadu vječno proljeće u duši. Napili su se vode, poslije koje nema više žeđe. Što je prema tomu podmlađenje moga tijela? Kakovu vrijednost imade ono? Prema takvomu blaženstvu nikakvu! To ne ćemo postići nikakvom čarobnom kupelji, samo borbom duše, svladavanjem svojih strasti i velikom ljubavi, koju od nas traži Bog.«

I tiho, tiho plovili su dalje od ostrva blaženih, koje je ožareno ognjenim bedemom svijetlilo daleko u noć, dok nije napokon iščezlo, kao kada zvijezda zapadne.

Nije od njega ostalo drugo nego čežnja i sveto štovanje u grudima plovilaca, koji su odmicali dalje.

(Nastavit će se.)

Haljine od baršuna su lijepe i praktične. Baršun kao i ukras za takove haljine možete u velikom izboru kod nas naći.

Lipak

Radićeva 10 ZAGREB Ilica 73

Šenoa i mladi naraštaj njegova doba

(Nastavak sa strane 810.)

Vončina i Jorgovanić), mogli bi ove retke nesamo potvrditi, nego s te strane i sjajnije prikazati sliku Šenoe, koji je sa svim žarom svoga srca pratio svaki prirast na književnom polju. Toga ne smiju zaboraviti oni, koji žele pravo i potpuno shvatiti djelovanje Šenoino.

Gdjekada morao je Šenoa ipak i od mladih ljudi doživjeti po koju gorku, koja bi ga se nažalost često i previše doimala, jer je bio veoma osjetljive naravi. To je obično potjecalo od onih, kojih književni pokusi ne ugledaše svijeta.

Šenoa nesamo što je svojim poticanjem pomagao stvarati mladi naraštaj književni, nego mu je svojim djelima postao i uzorom oponašanja.

Hrvatsko čitateljstvo znamenito se povećalo istom posljednjih desetak godina, a taj prirast sačinjava mladi naraštaj obojega spola, koji je svršio hrvatske škole. Najugodnije štivo tih čitalaca bio je August Šenoa, njegovi su spisi mnogo pripomogli, da se u obiteljima stala buditi ljubav za hrvatsku knjigu. Šenoa je bio ljubimac mladeži, Šenoa je jedan od prvih odgojitelja mlađe hrvatske generacije ... Zato mora sav narod, a osobito mladi svijet hrvatski, raditi oko toga, da se dostojno odužimo njegovoj uspomeni.«

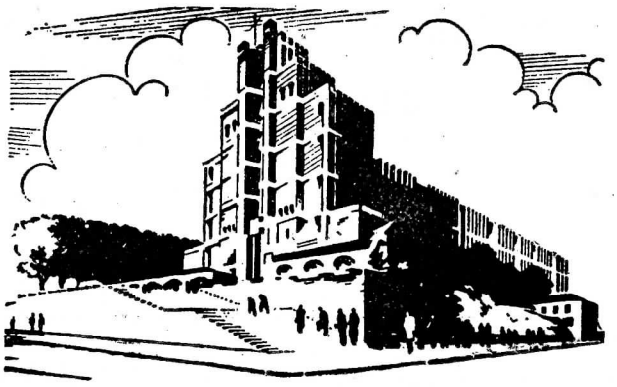

Prigodom nastupajućih

BOŽIĆNIH PRAZNIKA

mislite na crkvu i njenu uzvišenu zadaću!
Ostvarenje katedrale u Beogradu je vjerska dužnost cjelokupne katoličke zajednice.

Nabavite za malen novac

SREĆKE ZA GRADNJU KATEDRALE

DOBROTVORNOG DRUŠTVA SV. VINKA U BEOGRADU, jer time služite dobrotvornoj svrsi, a osiguravate si istodobno najveću mogućnost nagrade!

Dobici:

2 ×	Din 2,500.000	Din	5,000.000
2 ×	„ 500.000	„	1,000.000
10 ×	„ 100.000	„	1,000.000
100 ×	„ 10.000	„	1,000.000

GLAVNI ZGODITAK: DINARA . . . 5,000.000·—
NAJMANJI ZGODITAK: DINARA . . . 10.000·—

Cijene srećaka:

1/1 (cijela srećka)	1/2 (polovina srećke)	1/4 (četvrtina srećke)
Din 100·—	**Din 50·—**	**Din 25·—**

Vučenje 1. svibnja 1932.

Prodaju vrše:

sve kolekture, novčani zavodi, rimokatolički župni uredi, crkvene ustanove, dobrotvorna društva i t. d.

Glavna uprava:
Beograd, ulica Jovana Ristića 20.

Prodajna podružnica:
Zagreb, Trg Kralja Aleksandra 8.

CALDERON
SIGRID UNDSET
PAPINI

(Nastavak sa strane 809.)

Ivića« i knjige »Hrvatska književnost«, predavao je 6. prosinca o poznatom talijanskom obraćeniku Giovanniju Papini. Započeo je s njegovim djetinjskim naklonostima i podvizima, pa zatim hronološkim redom prikazuje razvoj njegovih naziranja i težnja, kakve iskaču direktno ili indirektno iz brojnih njegovih djela. Interesantna je duševna povijest toga negdašnjeg bezbožnika i buntovnika, koji je rušio sve, pljuvao na sve i rugao se svemu ne nalazeći ono, što je od početka života tražio: jedan, pa i najmanji, ali čvrsti i istiniti oslonac. Nije ga našao ni u filozofiji, ni u literaturi, ni u nacionalizmu, ni u futurizmu — nigdje, nego jedino u blizini Onoga, s kojim je negda bio teški boj, a koji mu je sada dao milost, da ga spozna i zavoli i da se u njemu smiri. Iza kako je predavač prikazao sva njegova djela, u kojima na neobičan način misao postaje lirika, a pjesma filozofija, u kojima ključa jedna nemirna i uzavrela duševnost, zaustavlja se na proslavljenom »Životu Isusovu« i napokon na najnovijem Papinijevu djelu »Gog«, koje je pobudilo senzaciju i veselje protivnika katoličanstva, da se tobože njim Papini i opet odalečuje od svoje vjere, a koje je naprotiv i još jedan dokaz pravog njegova smirenja, iz kojega s omalovažavanjem i smiješkom promatra sva ona napinjanja modernog čovječanstva u uzaludnom traženju potpunog zadovoljstva i sreće daleko od Onoga, koji je jedini izvor sreće i zadovoljstva.

SLIKE IZ NATJEČAJA „BRATAC I SEKA"

1. RANKO I JASNA NA MREŽI. — 2. ZVONIMIR I ANKICA KENTRIĆ IZ VAREŠA MAJDANA. — 3. MALI GLAZBENICI IZ DRNIŠA. — 4. POD »SLAVOLUKOM« U VRTU. — 5. MIRA I ZVONKO IZ BANJALUKE. — 6. VIŠNJICA I VLADO IZ TOMISLAV-GRADA.

KNJIŽEVNOST

Marko Soljačić: PRVI I JEDINI. (Roman). Rat je dirnuo i u instituciju braka, skinuvši mu obrazinu i ogolivši ga. On ga je izvrgnuo ruglu, kao stvar nemodernu i neprikladnu današnjem dobu. Žena je već, tko zna otkada, zapostavljana u društvu. Proglašena je pasivnim tipom, i snižena na niveau mrtve stvari. Kao radna sila iskorištavana je neljudski. Kad se uzme u obzir, da je među seljaštvom žena uvijek bila neke vrsti rob, jasan je položaj, u koji je sada zapala. Naivne su pripovijetke o emancipiranju žena i o njihovoj nezavisnosti od muškaraca. Nikada žene nisu bile manje emancipirane, nego danas. Svaki uspjeh moraju kupovati golemim žrtvama. Po uredima rade za plaću, koja im ne dostaje ni za hranu, a po selima igraju uloge tegleće marve. Dok muževi pijuckaju po birtijama, a velike podnevne vrućine prespavaju negdje u debelim hladovinama, žene cijelo to vrijeme rade, bilo baš i dva dana poslije rađanja: posljednje liježu, prve ustaju i usto doje djecu blijedim, rijetkim mlijekom. I onda se još nađe netko, tko tvrdi, da je moderno doba konačno isposlovalo ženi njena prava. Ovaj roman raspravlja o ženi i savremenom braku, onom nemodernom starom i modernom novom. Ženi je ovdje priznata ravnopravnost s muškarcem, pače je, kao majka i drugarica u životu, dignuta na pjedestal. Gospođa Jolanka je ostala udovica iza muža s troje neopskrbljene djece i nešto ne baš bogatih prijatelja. Intrigom jedne ženske kreature pala je u zamke direktora Wenga, iz kojih je isplivala tek pod cijenu svog zdravlja i konačno života. Da spasi svoju čast i da ostane vjerna mrtvom mužu, prvom i jedinom, kao supruga i djeci kao majka, ona zamijeni odlično mjesto u banci sa šivanjem radničkog rublja, koje joj donese sušicu i smrt. Ostavila je prijatelje i neprijatelje, sestru i brata, koji se ljutio na nju, što se udala iz ljubavi, a nije pošla, kako su je svi u kući savjetovali, za bogatog bankara, što bi svima, a napose njemu, bratu, koji je u toj banci bio namješten, donijelo toliko koristi. Ostavila je ono nekoliko dobrih duša, koje su joj pomagale, koliko su mogle, ljubeći je odano i toplo, i ostavila je troje nedorasle djece na milost i nemilost. Ispila ju je sušica, sirotinjska smrt, koja obično ne zalazi u luksuzne kuće, među zidove obložene minderlucima i teškim slikama u bronćanim ramama, već harači po malim kućama predgrađa, gdje se uvijek po dvorištima suši izderano rublje i mršava se djeca igraju u otrovnoj prašini.

Soljačić je ovim romanom zadro kao torpedo pod krinku današnjeg društva, da ga ogoli u svoj njegovoj mizeriji. On doduše nema ujedljivosti socijalnih boraca, ali on ima hrabrosti pogledati istini u oči i boriti se za nju. Njegovo djelo ima uvjerljivih, toplih mjesta, napose kad autor istupa kao zaštitnik žene, kojoj se negira svako pravo na samostalnost. Za razliku od utopističkih romana, koji se i danas, kao uvijek, periodično javljaju, Soljačićev roman je idejno kompaktan od prve do posljednje stranice. S jednom izvjesnom toplinom problem je raščišćen, i roman ostavlja u nama čvrst dojam. Svakako je »Prvi i jedini« jedna poželjna knjiga. Naslovnu stranicu je izradio slikar Kamilo Ružička, i ona pripada, uz Krizmanićkinu opremu »Feminista«, među najbolje naslovne stranice Knjižnice Dobrih Romana. U nekoliko toplih poteza Ružička nam je dao nastavak svojih radova od posljednje izložbe »Zemlje« (»Pokućarčeva idila«), i u premekano, bolećivo Soljačićevo karakteriziranje unio jedan otvoreniji, životniji ton, kao dopunu ovom toplom, čovječanskom romanu.

I. Kozarčanin.

TEHNIKA U KUĆANSTVU

NAPISALA IVKA MARUŠIĆ

Mi živimo u vijeku tehnike. Ono, o čemu su negda ljudi samo sanjali, postalo je sada istina i mi možemo da se služimo raznim tekovinama tehnike, koje nam omogućuju, da svoj posao obavljamo brže i jednostavnije.

Život sam po sebi postao je teži i kompliciraniji, ali i zahtjevi, koje život i kultura stavljaju na ženu i majku mnogo su veći. Nekada je žena trebala da bude samo dobra kućanica; ako je još znala govoriti koji jezik ili igrati glasovir, nije se od nje više ništa tražilo. Dakako, da su onda djeca, osobito sinovi i kćeri, koji su išli u više nauke, smatrali svoje majke kao dobra i požrtvovna bića, ali koja imaju zastarjele i nesavremene nazore o vjeri i moralu, koje oni, učeni i savremeni ljudi, ne treba da nasljeduju. Žena i majka mora danas da osim brige za kućanstvo prati sve savremene pojave u društvu i kulturi, da može biti drugarica svome mužu i autoritet djeci, koju će oni ne samo voljeti, nego i slušati njezine savjete i upute.

Ona mora da se razumije u umjetnost, sport, literaturu i sve što zanima danas ljude, a osobito mladež. Mnoga mora da ima i svoje zvanje, jer muževa zarada često nije dosta za uzdržavanje porodice. Tako žena ne može više sve svoje sile posvetiti samo kućanstvu, ali ipak mora dom i kućanstvo biti u redu kao i prije, ako hoćemo da život u domu bude sretan i zadovoljan. Zato vidimo, da u moderne domove prodire sve više tehnika.

Konzervativni duh mnogih domaćica ne može nikako da se prilagodi novim prilikama, ali mnogima nije ni potrebno da mijenjaju svoj način života, pogotovo onima, koje živu u malim provincijskim mjestima.

Novo vrijeme tehnike zahtijeva i novi način mišljenja. Najbrži i najspretniji rad marljivih domaćica ne može se mjeriti s onim poslom, koji se danas može obaviti pomoću raznih strojeva u kućanstvu. Onaj, tko može da uredi svoje kućanstvo sa najnovijim uređajima, vidjet će, kako se i najkompliciraniji posao može mnogo pojednostavniti, a uštednja na vremenu i radnoj snazi čini da naše domaćice mogu i uživati svoj dom, a ne samo raditi u njemu.

Današnja žena mora da se uživi u modernu tehniku. Ona mora da u sebi razvije smisao za metode, kojima se štedi vrijeme i rad. Ona mora, da se upozna sa bezbrojnim pomoćnim sretstvima, koja pojednostavnjuju rad u kući. Od svega treba da izabere ono, što njezinom domu i njezinim prilikama najviše odgovara. Istom tako će ona punim pravom biti gospodarica svoga doma, a ne ropkinja sputana mučnim kućnim poslovima.

Još više nego u malom kućanstvu opaža se praktičnost modernih tekovina tehnike u velikim zavodima i hotelima. Kao primjer navodimo novu nadbiskupsku gimnaziju u Zagrebu, koja je snabdjevena svim mogućim modernim uređajima. Svi poslovi, počevši od guljenja krumpira i rezanja kruha do pranja i sušenja rublja, obavljaju se na elektriku. U tako golemom zavodu, u kojemu se prehranjuje i živi dnevno preko pet stotina ljudi sa svim konforom i udobnostima, obavljaju se svi kućni poslovi mirno i bez nervoze, jer strojevi rade odmjereno i sigurno.

ZDRAVLJE

Zimsko odijevanje. Zadaća je odijelu, da zadrži toplinu, koja struji iz našega tijela. Poznato je, da je zrak loš vodić topline. Za to će nas zimi najbolje poslužiti ona odjeća, koja ponajviše priječi pristup vanjskog zraka našemu tijelu. Vuneno je odijelo u tu svrhu najpodesnije, jer dovoljno zaštićuje naše tijelo od upliva vanjskog, hladnog zraka; ali samo dotle, dok je suho. Nu čim jače pokisne, onda nas slabo štiti od vanjske studeni. Iz našeg tijela izlazi toplina putem pora, koje se nalaze na koži. Tu toplinu prima i zadržaje odijelo, ali ju i polagano propušta. Pamučno je odijelo za zimu slabije i lošije od vunenog, jer vuneno ne propušta toplinu našeg tijela tako brzo, kao što to čini pamučno. Za noć dobro je zimi i obično platneno donje rublje. Nu reumatični i uopće jače osjetljivi ljudi neka obuku još i vunene tanke gaće i košulju. Svileni triko — kao donje rublje — veoma je topao, ali je preskup. Pamučna je roba razmjerno jeftina i lako se pere. Dakle kao gornje odijelo najtoplije je zimi vuneno odijelo ili krzneno. Nu to odijelo ne smije biti pretijesno, već oširoko. Ako nam odjeća jako pokisne, ili možda i prokisne, onda ju moramo odmah promijeniti, jer inače: mokro odijelo, gotova prehlada. Osobitu pozornost valja zimi obratiti na obuću. Zimske čarape moraju biti deblje od ljetnih. Cipele treba da su čvrste i prostranije, jer tijesne cipele priječe opticaj krvi ,a otud nastaje nazeba, pa i žuljevi. Kad je vrijeme kišljivo, onda valja na cipele navući još kaloše, ili druge kakve gumene cipele. Cio dan nesmijemo držati gumene cipele na nogama, jer one priječe ishlapljivanje nogu. I ruke treba zimi dobro čuvati od studeni, isto kao i noge. Tijesne kožne tanke rukavice nijesu podesne za zimu Najbolje su vunene ili krznene.

Liječenje grožđem. Grožđem se liječi reumatizam, želudac, crijeva, ulozi i još neki bolovi. Grožđe je izvrsno sredstvo za čišćenje krvi. Grožđe ima u sebi natrona, vapna, kalijeve soli; ali ponajviše grozdovog šećera. Strogo liječenje grožđem mora trajati 3 nedjelje. Za to vrijeme treba zobati grožđe, ili uživati grozdov sok sa malo oraha. Na dan ćemo uzeti 2—3 kg grožđa, ili sok iz iste količine grožđa sa mlijekom od badema. Najuspješnije djeluje sok, ako se uzimlje na male obroke. Tko je osjetljivog želuca, taj neka zoblje manje grožđa bez kožice i zrnja, ali uz drugu vegetarijansku hranu. Namjesto bademovog mlijeka uzima se obično mlijeko, a još bolje samo gornji dio mlijeka (skorup). Uz to samo raženi kruh. Liječenje grožđem isto tako djeluje u bolesnom tijelu, kao što djeluje svjež propuh u nečistoj peći. Reumu i uloge liječi grožđe temeljito.

I. S.

PATHÈ BABY

najbolji i najjeftiniji kino-projekcioni aparat. — Potreban je svakoj školi, svakom župniku, svakom društvu i svakom domu. — Na skladištu hiljade raznih filmova, koji se posuđuju uz najpovoljniju najamninu. — Aparat je isto upotrebljiv za mjesta, gdje nema električne struje sa specialnim dinamom. — Obavijesti kao i katalog besplatno kod

»Kinofot« Zagreb
Gundulićeva ulica 7.
Telegram »KINOFOT«
Telefon 75-63

Bez njege zarana i mlada ispada kosa

neka si to svatko upamti, jer na pitanje sigurno neće nitko dati iskreni odgovor, a najmanje htjeti sam priznati da je on sam krivac svojoj ćelavosti. Zato treba da svatko njeguje za za mlada svoju kosu, neka si barem jedan puta u mjesecu opere kosu sa

Kopfen-Shampom od kopriva, a osim toga neka si u tjednu 2-3 puta kosu i temelj dobro pokvasi i natare sa poznatom Biljevnom izcrpinom od koprive, koju proizvađa i u promet stavlja bocu za Din 20— stara godine 1599. osnovana

KAPTOLSKA LJEKARNA SV. MARIJE. Vlast. Vlatko Bartulić, Zagreb

SVEGA POMALO

Jubilej kišobrana. Ove godine slavi kišobran svoj dvjestoti rođendan. Prvi kišobran sastavio je Englez James Harwey godine 1731., a na misao, da konstruira neku napravu za obranu od kiše, naveli su ga kineski suncobrani od papira. Mjesto papira upotrebio je Harwey pamučno platno, razapevši ga na drvena rebra, koja su se dala sklopiti. Prvi kišobrani bili su jako glomazni i nezgrapni te su izazivali smijeh po ulicama. Osim toga bili su jako skupi te su se ispočetka njima ljudi slabo služili. Izumitelj Harwey umro je u velikoj bijedi, kao i mnogi drugi veliki dobrotvori čovječanstva. Nakon njegove smrti zamijenjena su drvena rebra čeličnima i tako je nastao današnji oblik kišobrana. Bilo je mnogo pokušaja, da se oblik kišobrana izmijeni, ali su se svi pokušaji pokazali nepraktičnima te je kišobran još i danas takav, kakav je bio pred 200 godina.

Vađenje dragocjenosti iz potopljenih brodova. Ima par mjeseci da je talijanski brod »Artiglio« otplovio na mjesto, gdje je potopljen za vrijeme rata parobrod »Egypt«, da spasi goleme množine zlata, koje su s njime potonule na morsko dno. Roniocima je već uspjelo da prodru u unutrašnjost broda te će se taj pothvat lijepo isplatiti. U zadnje vrijeme iznijeli su Englezi Simon Lake i kapetan Raily prijedlog da se na sličan način izvuku dragocjenosti, koje su potopljene za vrijeme rata s brodom »Lusitanija«. Dubina, u kojoj brod leži je 70 metara. Ronilački radovi bi imali početi do dva mjeseca.

Za očuvanje šuma. Francusko društvo prijatelja drveća raspisalo je nedavno natječaj za najbolje kratke izreke, kojima bi se propagiralo pošumljivanje. Prvu i drugu nagradu dobila su dva učesnika natječaja, koji su predložili isti motto: »Sjeci, ali i sadi!« Treću nagradu dobio je jedan učitelj, koji je smislio krilaticu: »Uništavanje šuma je smrt zemlje.«

Čudnovato dijete. U rodilištu u Solunu rodilo
koje je
čel
n
dvije zjenice. Roditelji djeteta su izbjeglice iz Male Azije, potpuno zdravi i normalni ljudi.

Wolfram i Kinezi. Wolfram je poznat u tehnici kao materijal, kojim se spaja čelik, a vrlo se mnogo upotrebljava i u elektroindustriji (žarulje). U novije vrijeme upotrebljava se on i za galvanoplastiku; predmeti prevučeni wolframom ne rđaju na zraku. Wolfram se ne nalazi u čistom stanju, nego se dobiva iz raznih rudača, a najveća nalazišta tih rudača su u Kini u provinciji Kiang-si. Godišnje se tamo dobiva oko 5.000 tona wolframa. U zadnje vrijeme je radi poznatih nemira proizvodnja wolframa jako pala te u trgovinu dolazi većinom wolfram dosta loše vrsti.

Suhi led. Iz ugljične kiseline (dioksida) dobiva se t. zv. »suhi led«. Najvažnija je razlika između običnog leda i suhog leda to, što se suhi led ne topi u tekućinu, nego se odmah pretvara u plin (plinoviti ugljični dioksid), te je tako mnogo zgodniji u kućanstvu i industriji. Iz suhog leda dobiva se i sladoled, i to kroz vrlo kratko vrijeme (2 minute) pridodavanjem voćnih sokova itd. Kad se suhi led proizvodi, naliči on na snijeg; taj se snijeg prešama stisne u velike blokove i tako šalje u trgovinu.

Prenos slavulja u Kanadu. U šumama njemačkog gorja Harz polovljeno je 4.600 slavulja, koji će biti ukrcani na jedan parobrod, i prevezeni u Kanadu. U Kanadi ima malo ptica pjevica i zato kane da tamo nasele slavulje. Ovaj prenos slavulja bit će vrlo težak, jer, kako je poznato, slavulji se vrlo teško privikavaju na život u zarobljeništvu.

Stroj, koji čita adrese. Nedavno je amerikanac A. Young izumio jedan stroj, koji pomoću fotoćelija i drugih vrlo osjetljivih električnih naprava čita adrese stiglih pisama i sortira ih u 100 pretinaca. Taj će se zanimivi aparat dati vrlo korisno upo-
velikim uredima.

MAJKA I DIJETE

DOBAR PRIMJER.

Prva zapovijed, koju mora da svaki odgojitelj — a ne dijete — nauči, glasi: Sav se odgoj temelji na dobrom primjeru.

Ti moraš uvijek dobrim primjerom prednjačiti djetetu. Ti ne smiješ od njega zahtijevati, da radi ono, što ti sama zanemaruješ. Ako se ti uvijek držiš reda i dijete će samo po sebi postati uredno. Ako ti, na primjer, ne govoriš književnim jezikom i dijete će isto tako govoriti. Ako ti lažeš i ono također laže.

Dobrom primjeru dolazi u pomoć navika. Navika je onaj nijemi govor, kojim mi govorimo djetetu, još prije nego ono razumije pravi govor. Kao što kod govora kretnje postaju navika, tako isto postaje navika smisao za urednost, točnost i pravilnost.

Primjer je dakle prvi odgojitelj. Zato odgoji najprije sama sebe, ako hoćeš da druge odgajaš.

Ako jednom opazi dijete koju pogrješku svojih roditelja — a roditelji su obično za djecu savršeni i nepogrešivi — tada nastane slom u odgoju, koji se ne da više tako lako

I. M.

Š A L E

Odvažnost. »Halo, je li tamo uprava policije? Dođite odmah u stan gospođe Milčić u Kneževoj ulici br. 14. U stanu se nalazi provalnik.«

»Da li je gospođa Milčić na telefonu?«

»Ne, na telefonu je provalnik.«

Rastresenost. O mnogim velikim učenjacima priča se, da su bili jako rastreseni te su na primjer tražili svoje izgubljene naočari, a naočari su im bile na nosu. Francuski glazbenik Leseur bio je također vrlo rastresen. Znao je katkad da sve svoje note i knjige razbaca tražeći dozu za cigarete. Međutim, kadgod je to činio, doza mu je jako smetala — jer ju je imao u ruci. Jednom je zamolio svoju ženu, da mu dade par svilenih čarapa i kasnije je upitao, zašto mu je dala samo jednu i to vunenu čarapu. On je naime bio sve četiri čarape, i stare i nove navukao na jednu nogu.

Loše razumio. »Vaša molba za ruku moje kćeri, gospodine doktore, jako me je počastila, ali ipak muče me neke misli...«

»Ne treba vas ništa mučiti, gospođo, vi ne morate da se kod mene liječite.«

ZA OSVJEŽENJE

tijela i zraka u kući za bolesne i živčano slabe osobe, za put i kuću

TOALETNI OCAT

Je sastavljen iz aromatičnog ljekovitog bilja po našem starom, iskušanom prepisu. Od osobite je koristi u svakoj kući i na putovanju. Osvježuje tijelo, okrijepljuje živce bolesnih i slabih, služi za umirenje, trljanje, pranje i kupanje, kod nesvjestice, glavobolje, prehlade, uzrujanosti, napora i umora. Upotrebljava se za mirisanje i trljanje ili se pije smiješan sa vodom na žličice, jače razrjeđen s vodom služi za pranje i oblaganje prema potrebi hladno ili ugrijano. Ne kvari se nikada i može se uvijek upotrijebiti. **Cijena boce Din 15·—.** — Proizvadja i stavlja u promet stara g. 1599. osnovana

KAPTOLSKA LJEKARNA SV. MARIJE

Ljekarnik **VLATKO BARTULIĆ ZAGREB**

Jelačićev trg broj 20.

Tonfilm. Ivančić je sa svojom ženom često išao u kino. Međutim u zadnje vrijeme uveli su u taj kino tonfilm. Ivančić došavši prvi put na tonfilm reče svojoj ženi: »No, otkada su uveli ovaj tonfilm, čovjek uopće ne može da mirno spava!«

Što je lijepa žena? To su pitanje jednom zgodom postavili francuskom profesoru njegovi prijatelji. A on odgovori: »Ako je lijepa žena bez čestitosti, ona je doduše nebo za oči, ali čistilište za džep i pakao za dušu.«

Iz jednog obrambenog govora:... i gospodo suci, vi znate iz vlastitoga iskustva, da kavkadžije radije počine grabežno umorstvo, ako u jutro rano popiju pô litre rakije, nego u trijeznom stanju...«

Nije sav umoran. Mati: »Jurice, rekao si da si jako umoran i da odmah ideš leći, a sada hoćeš da jedeš sladoleda?!«

»Dà, mamice, noge su mi jako umorne, ali želudac mi je sasvim svjež.«

Dobra isprika. Glumac Maissi nije rado deklamirao izvan kazališta. Jednom je bio pozvan na večeru kod jedne odlične dame i ona ga zamoli, da gostima nešto recitira.

»Vrlo rado« odgovori Moissi.

»A kada će to biti?« upita dama.

Moissi upre prstom na jednog liječnika kirurga, koji je uza nj sjedio i odgovori:

»Odmah, čim gospodin doktor izvede gostima jednu operaciju.«

Isprika. »Znaš li... ja sam kao malo dijete bila vrlo lijepa, ali su me u rodilištu kao novorođenče zamijenili s jednim ružnijim djetetom. Nemaš pojma, kako se još i danas srdim, kad se na to sjetim!«

Rastresenost. Dr Zvijezdić, profesor astronomije bavio se svojim računima, kad uđe u sobu služavka i najavi, da ga traži jedan student. Profesor se okrene i reče: »Recite mu, neka se povrati do trista godina.«

Doslovno shvatio. Profesor: »Treba da čovjek bude samostalan, da čvrsto stoji na svojim nogama. Reci mi Ivane, tko stoji čvrsto na svojim nogama?«

Ivan: »Ljudi na galeriji, gospodine profesore.«

Paradoks. »Molim Vas, kažite mi jedan paradoks.«

»Stopostotni tonfilm ‚Šumska tišina'.«

Pokajanje. »Zašto ste tako srditi?«

»Zamislite samo, već mjesec dana nisam ni okusio pive, jer mi je doktor zabranio piće.«

»No, pa što ima u tomu zla?«

»Molim, vas, doktor mi je jutros rekao, da on apsolutno nije vjerovao, da ću ga poslušati.«

Anatomija. Učitelj: »Djeco, tko od vas zna da mi nešto kaže o hrptenjači?«

Moric: »Hrptenjača je kost, koja se može savijati.«

Učitelj: »Ništa drugo ne znaš da mi o njoj kažeš?«

Moric: »Znam, na jednom kraju hrptenjače sjedi moja glava, a na drugom kraju sjedim ja.«

OGRTAČI, KOSTIMI I HALJINE ZA BLAŽE ZIMSKO VRIJEME

S lijeva na desno: 1. Kostim u drap-boji s krznom. 2. Ogrtač s krznom. 3. Haljina u raznim linijama. 4. Haljina iz crnog velura. 5. Haljina iz zelenoga velura. 6. Haljina iz crêpe de Chinea u dvije boje. 7. Haljina s više volana jedan iznad drugoga.

GDJEGOD JE POTREBNA MASAŽA

BRZO POMAŽE

ALGA

Dobiva se u apotekama i drogerijama i svim boljim trgovinama **1 boca Din 16·—**

ŠAH

Problem broj 58.

E. Brunner
(La Festa 1931.)

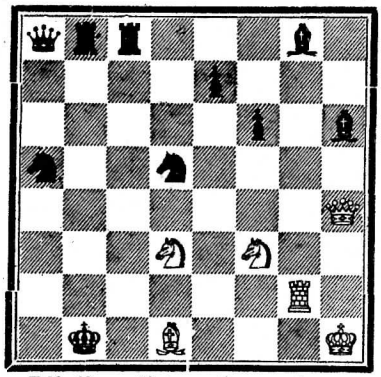

Bijeli matira u dva poteza.

2. Ispunjalka

Sastavio *Stjepko Mašina*, Preko

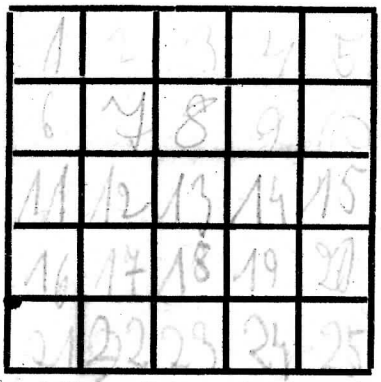

U pojedina polja ovog kvadrata treba da se upišu brojevi od 1 do 25 tako, da svi horizontalni i vertikalni redovi dadu zbroj 65.

3. Anagram

Sastavio *Stjepko Mašina*, Preko

I.

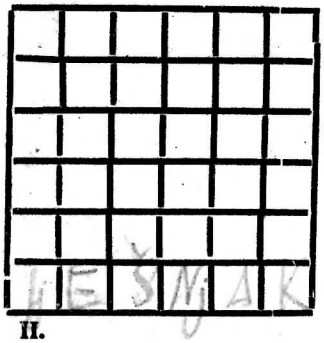

II.

1. Noćna životinja. 2. Ime države. 3. Zanimanje. 4. Prometalo. 5. Geometrijski lik. 6. Plod s tvrdom ljuskom.

I.-II. Prezime prvog jugosl. pobjednika na pariškoj olimpijadi.

ZAGONETKE

1. Kukasti križ

Sastavio *Oštrivoj Vuković-Podkapelski*, Jezerane

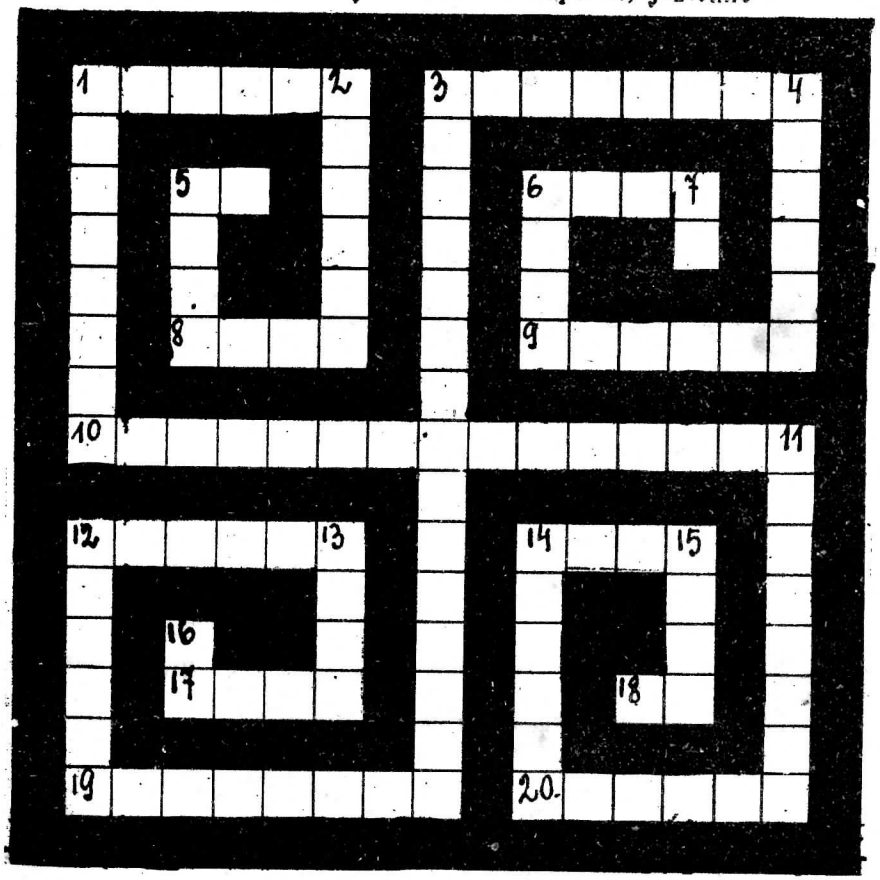

Vodoravno: 1. Gospođa. 3. Naslov (samo prezime) jednog Dumasovog romana. 5. Krava (njem. fon.). 6. Slatki plod (dijalekt). 8. Grad u Austriji. 9. Poznati vampir. 10. Jugoslavenska pokrajina. 12. Mjesto u Lici. 14. Kukac. 17. Vulkan. 18. Pokaz. zamjenica. 19. Za razonodu služi. 20. Pjesma kralja Davida.

Okomito: 1. † Znam. austrijski državnik (fonet.) 2. Pripadnik evrop. države. 3. Prekomjerni proizvod. 4. Glasoviti engleski admiral. 5. Geom. oblik. 6. Svečano muško odijelo. 7. Karta. 12. Dan u tjednu. 13. Ime bivše slavne kino glumice. 14. Mjesto u Jugoslaviji. 15. Ures žene. 16. Oblik glagola: biti.

4. Zagonetne posjetnice

Sastavio *V. Tutić-Poljanić*, Kuna

NIKE U. ZEČIĆ
SAVA

Šta radi ovaj mladić?

ĐINO MARAČIĆ

Što je ovaj gospodin?

5. Rebusi

Sastavio *V. Tutić-Poljanić*, Kuna

I.

100 m²
100 m² 100 m²
100 m² 100 m²
100 m² 100 m²
100 m²

II.

a
b b b b b

Odgonetku treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 25. prosinca. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.